

Ny medaljör

GÖRAN ULVÄNG

Att jag är djupt hedrad behöver kanske inte sägas. Att få fornminnesföreningens medalj är det finaste man kan få som uppländsk hembygdsvårdare.

I grunden finns ett djupt intresse för historia och människor. Så länge jag kan minnas har jag fascinerats av äldre tider. Två gårdar och två människor har bidragit starkast till mitt livsval. Husby gård utanför Örsundsbro där jag växte upp, med gravfält, husgrunder, sophögar och byggnader från 1700- och 1800-tal. Släktgården Ullvi i Västmanland, med byggnaderna fulla med gamla möbler, böcker, brev, räkenskaper och redskap, som mina förfäder stuvat undan allteftersom. På Ullvi fanns farmor, änka sedan länge och som ständigt berättade om sin uppväxt och om ärvda föremål. Liknande kunskap förmedlades av min lek-skolefröken, tant Brita Landelius på Taxnäs, som tog med oss barn upp till museigården Kvek, där Brita sprang på 1920-talet, då gården ännu beboddes av Mor Lotta, född på

1830-talet. På så sätt blev jag tidigt medveten om kontinuiteten i historien.

Hembygdsvården blev tidigt både en skola och ett hem. Liten till växten, känslig och läsandens böcker passade jag inte in i normerna i Örsundsbro. Som barn samlade jag porslin och byggde gårdsmuseum, vid 15 års ålder började jag torpinventera tillsammans med ett gäng pensionärer, vid 18 blev jag invald i Lagunda hembygdsförenings styrelse, och året efter, 1987, var jag med och bildade Föreningen Gamla Bion i Örsundsbro, som räddat en 1920-talsbiograf och driver film- och konsertverksamhet.

I föreningarna mötte jag äldre, erfarna, nyfikna och kloka människor som uppmuntrade och stöttade mig. Snart följde engagemang i en rad andra föreningar. I dessa har jag kunnat ägna mig åt släkt- och hembygdsvård, byggnadsvård, gjort utställningar, lett kulturvandringar, byggt skyltsystem m.m., allt på ideell basis och med den lust som blir följden när man arbe-

tar tillsammans utan krav och stress. Utöver att jag publicerat rätt många populärvetenskapliga skrifter och artiklar så är jag nog mest stolt över min föredragsverksamhet där jag årligen håller 15–25 föredrag, seminariet ”Uppland i forskningen”, som årligen samlar alla med intresse för uppländsk historia, och hemsidan www.svenskaherrgardar.se med en databas om Sveriges alla herrgårdar, bruk och boställen.

Mitt intresse för byggnads- och landskapsvård väcktes förstas på Husby. 16 år gammal började jag restaurera den lilla landskapspark som fanns på Husby, som då var helt igenvuxen med grov sly. Den sköts sedan 25 år tillbaka som en ängsmark som slås i augusti. På 1990-talet började jag även restaurera hagmarkerna, även de kraftigt igenvuxna eftersom de inte hade betats sedan 1950-talet. När jag och min bror och min svägerska började engagera oss i driften av Husby i slutet av 1990-talet kunde arbetet ta fart, eftersom vi dels utökade den fårbesättning som fanns där, dels införskaffade en mindre besättning köttdjur. I ett samarbete med Upplandsstiftelsen restaurerade vi över 20 hektar strandängar och betesmarker.

År 2004 köpte jag och min hustru Eka gård i Hagby, där vi dels restaurerat betesmarkerna, dels renoverat samtliga byggnader från 1700- och 1800-talen. Men det är forskningen som är kärnan i allt jag gjort, att ständigt vilja veta mer. Mina första tre-

vande försök som forskare gjordes i 14-årsåldern då jag började forska om Husbys historia. Det blev till en början sporadiska besök i arkiv och intervjuer med äldre personer. Efter att jag börjat studera i Uppsala 1987 kunde jag sitta mer frekvent i arkiven. Parallellt med studierna och efter examen arbetade jag som arkeolog fram till 1996. Jag påbörjade då en utbildning till byggnadsantikvarie, men insåg att det var forskare jag ville bli och sökte mig till Ekonomisk-historiska institutionen, där jag doktorerade åren 1998–2004. Och där är jag fortfarande verksam som forskare och lärare.

Det som från början bara var ett högst privat intresse är idag mitt yrke. I den föränderliga tid vi lever i behövs kunskapen om historiska förhållanden mer än någonsin, för att visa på komplexiteten i samhällsbyggen av igår och idag. Min forskning står stabilt på den grund som byggts upp under alla år i hembygdsrörelsen och som hembygds- och släktforskare. Uppland finns med i nästan alla mina forskningsprojekt och även i undervisningen, när jag med mina studenter besöker museigårdar, bruksmiljöer och levande lantbruk där de får se, känna och lukta på historien.